

Козлова Марія,
студентка 31 групи
навчально-наукового інституту педагогіки

ФОРМУВАННЯ ОСНОВ САМОВРЯДУВАННЯ В УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Процес засвоєння соціальних норм починається у індивіда ще в дитинстві, а все більш різноманітне усвідомлення особливостей життя в конкретному суспільстві триває все життя. Результат цього засвоєння і усвідомлення позначається терміном «соціалізація».

Проблема соціалізації особистості, незважаючи на свою широку представленість в науковій літературі, залишається актуальною і до цього дня.

«Соціалізація (від лат. Socialis - суспільний) - процес становлення особистості, засвоєння індивідом мови, соціальних цінностей і досвіду (норм, установок, зразків поведінки), культури, властивих даному суспільству, соціальної спільності, групі, відтворення і збагачення їм соціальних зв'язків і соціального досвіду» [1].

Однією із форм залучення дітей до участі у громадському житті є учнівське самоврядування. Байдужість або недовіра до учнівської ініціативи можуть згубно позначитися на паростках учнівського самоврядування. Для учнівського самоврядування відкрилися цілком інші перспективи, а саме: бути реальною часткою педагогічного процесу (участь та співпраця дорослих і дітей у спільних справах). Саме в дитинстві людиною усвідомлюється її роль у вирішенні справ громадянського життя як основи подальшої позиції в дорослому житті [2]

Учнівське самоврядування будується на основі суспільних вимог. Головним завданням педагогів у цій системі є постійна підтримка мотиваційно-потребнісної сфери дитини, тобто підтримання такого стану, за якого стає необхідним постійне самовдосконалення та бажання і наміри стати гідним громадянином держави. Разом із тим реалізація завдань з організації учнівського самоврядування в школі пов'язана з необхідністю подолання такої суперечності: з одного боку, самоврядування потребує самостійності школярів, з іншого – воно неможливе без удосконалення педагогічного керівництва. Самоврядування не означає залишення дітей сам на сам, а є об'єктом і результатом найскладнішої форми керівництва дитячим колективом [4].

Слід зауважити, що метою роботи дитячого самоврядування є згуртування учнівської молоді на корисні, добрі справи, виховувати в них кращі риси громадянина України, захищати їх права, інтереси, робити життя учнів насиченим і цікавим.

Основними функціями є:

- організаторська – самостійно керує своєю суспільно корисною діяльністю;
- виховна – стає носієм моральних переконань;
- стимулююча – сприяє формуванню морально-ціннісних стимулів усіх суспільно корисних справ, регулює поведінку своїх членів, їх відносин.

Функціонування в школі учнівського самоврядування спонукає дітей краще вчитися, оскільки членами парламенту можуть бути лише учні з певними навчальними досягненнями. Між суб'єктами навчання та виховання здійснюється постійний обмін інформацією. Лише в такому випадку забезпечується результативність освітньої системи. Тому учнівське самоврядування є важливим елементом виховання учнівської молоді [7].

Основними засобами учнівського самоврядування в школі, що забезпечує соціальний контакт між особистостями, особистістю і групою:

- Мова - основний інструмент соціалізації. З його допомогою людина приймає, аналізує, узагальнює і передає інформацію, висловлює емоції і почуття заявляє про свою позицію, точку зору, дає оцінки
- Цінності - ідеальні уявлення, принципи, з якими особистість співвідносить свої вчинки.
- Норми - засвоєний особистістю образ мислення, поведінки, спілкування.
- Навички та вміння - зразки діяльності. Вони грають не тільки поведінкову, а й дидактичну (навчальну роль) в подальшій соціалізації. Освіта навичок і умінь називають соціалізацією для соціалізації, так закріплення досвіду і вміння допомагають швидше і впевненіше оволодіти новими навичками і вміннями.

Учнівське самоврядування – це об'єднання учнівської молоді, яке забезпечує самостійно або через представницькі органи вирішення ряду важливих питань щодо організації навчально-виховного процесу та соціального захисту учнів. Учнівське самоврядування виражає інтереси всіх учнів, незалежно від національності, мовних ознак, статі, місця проживання й релігійності.

Процес розвитку учнівського самоврядування можна розглядати як послідовну зміну станів, динамічних, якісних змін, що забезпечують взаємодію двох систем (навчальної - керованої) і соціально-значущої життєдіяльності учнів (самокерованої). Розглядаючи соціальний компонент учнівського самоврядування ми бачимо в ньому складову частину суспільного самоврядування. В освітніх установах учні вперше стикаються з можливостями прийняття і реалізації соціально-значущих рішень, активної участі у вирішенні важливих управлінських проблем. Саме на основі самоврядування можливо сформувати почуття причетності учнів до подій, і почуття відповідальності учнів за прийняття рішення.

Основними компонентами учнівського самоврядування є:

- Правовий компонент окреслює межі компетентності й правомочності прийняття рішення; свідчить про наявність або відсутність правових гарантій учнів і педагогів. На жаль, правові гарантії поки ще оформлені дуже нечітко.
- Організаційний компонент розглядається як умова колективоутворення, і як його результат. Він виражається в рівні готовності до спільного вирішення навчально-виховних завдань з позиції самоврядування учнями і педагогами.

У педагогіці створення прогностичної моделі здійснюється в процесі моделювання, який розуміється нами як специфічний спосіб пізнання, де одна система (об'єкт дослідження) відтворює іншу (модель). Створення прогностичної моделі, в свою чергу, розглядається як процес побудови моделі, що включає в себе формулювання задуму, розробку вихідної концепції, створення наукового опису будується системи. У зв'язку з цим, важливо визначити яке місце в системі управління займає завдання реалізації виховних можливостей учнівського самоврядування в освітніх установах.

Загальні поняття наукової моделі глибоко і системно розглянуті в працях В.А. Штоф, який вказував, що термін «модель» вживається в двох протилежних значеннях: в значенні теорії і в значенні чогось, до чого теорія відноситься, тобто то, що вона описує. Під моделлю вчений розуміє: «подумки подану або матеріально реалізовану систему, яка,

відображаючи або відтворюючи об'єкт дослідження, здатна заміщати його так, що її вивчення дає нову інформацію про цей об'єкт».

Л.І. Новикова розглядає модель у вихованні як: «... уможлидне цілісне уявлення будується або перетворюється системи, внутрішнє бачення її. Сенси такого моделювання полягає в можливості уявного програмування варіантів розвитку і прогнозування результатів ».

Список використаної літератури

1. Авдіянц Г. Г. Формування духовних потреб учнів молодших класів у сім'ї: Дис. канд. пед. наук: 13.00.07. – Слов'янськ, 2001. – 194 с.
2. Бех І. Д. Наукові засади створення особистісно-орієнтованих виховних технологій //Початкова школа. – 1997. – № 9. – С. 4–8.
3. Боришевський М. Й. Духовні цінності в становленні особистості громадянина //Педагогіка і психологія. – 1997. – № 1. – С. 144–150.
4. Бех І. Д. Концепція виховання особистості //Рідна школа. – 1991. – № 5. – С. 40–47.
5. Виховання національної самосвідомості у школярів: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції. – К.: Україна–Віта, 1996. – 146 с.
6. Електронний ресурс – zakon/rada/gov/ua
7. Бех І. Д. Від волі до особистості. – К.: Україна–Віта, 1995. – 220 с.
8. Ігнатенко П. Р. Національна система виховання. Спроба концепції //Радянська школа. – 1991. – № 7. – С. 47–52.